

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

N.Ö. / TÜRKİYE KARARI

(Başvuru no. 24733/15)

KARAR

Madde 8 • Pozitif yükümlülük • Özel hayat • Yerel mahkemelerin, başvuranın işyerinde amiri tarafından cinsel saldırıya uğradığı iddialarına yeterince yanıt vermemesi ve davayı gereken özenle incelemeye tabi tutmaması • Vaka koşullarını tespit etmek ve olayların farklı versiyonlarının inandırıcılığını yeterince değerlendirmek için mevcut araçların araştırılmaması • Başvuru sahibinin saldırıyı bildirmekte gecikmesine gerekçe göstermeden güvenilmesi • Cinsel suçların soruşturulmasının, cinsel şiddet mağdurunun nasıl davranması gerektiğine dair basmakalıp varsayımlar veya düşüncelerle değil, vakanın gerçeklerine özgü, bağlama duyarlı bir değerlendirme gerektirmesi • Yerel mahkemelerin, şikayetin zamanlamasının uygunluğunu diğer deliller bağlamında değerlendirmelerinin gerekmesi

STRAZBURG

14 Ocak 2025

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

N.Ö. / Türkiye davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), aşağıdaki üyelerden oluşan bir Daire olarak görev yapmaktadır:

Arnfinn Bårdsen, *Başkan,*

Saadet Yüksel,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Davor Derenčinović,

Gediminas Sagatys,

Stéphane Pisani, *hakimler,*

and Dorothee von Arnim, *Yazı İşleri Müdür Yardımcısı,*

Aşağıdaki hususları göz önünde bulundurarak:

Başvuru(no. 24733/15), Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca, Türk vatandaşı Bayan N.Ö. (“başvuran”) tarafından 29 Nisan 2015 tarihinde yapılmıştır;

Sözleşme'nin 8. ve 14. maddelerine ilişkin şikâyetin Türk Hükümeti'ne (“Hükümet”) bildirilmesine ve başvurunun geri kalanının kabul edilemez ilan edilmesine karar vermiştir;

Başvuranın isminin açıklanmaması kararı;

Tarafların gözlemleri;

3 Aralık 2024 tarihinde kapalı gerçekleştirilen müzakerelerin ardından,

Aynı gün kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Dava, yerel mahkemelerin, başvuranın, amiri tarafından kendisine karşı gerçekleştirildiği iddia edilen cinsel saldırıyı bildirmekte gecikmesini dikkate almasıyla (ilgili kararları verirken), Sözleşme'nin 8. maddesinin tek başına veya 14. maddesiyle bağlantılı olarak ihlal edildiği iddiasıyla ilgilidir.

1 OLAY

2. Başvuran Bayan N.Ö., 1978 doğumlu bir Türk vatandaşıdır ve Ankara'da yaşamaktadır. Başkan, başvuranın kimliğinin kamuya açıklanmaması talebini kabul etmiştir (İçtüzük 47 § 4). Başvuran, Mahkeme önünde, İstanbul'da avukatlık yapan H. Yılmaz Kayar tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet, o zamanki daimi Temsilcisi, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi eski Başkanı Bay Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Taraflarca sunulan belgeler ve bu belgelerden anlaşıldığı üzere vakanın maddi olguları aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

5. Başvuran bir diş hekimidir. Mevcut başvuruya neden olan olaylar sırasında Ankara'da bir hastanede ("hastane") çalışmaktadır.

6. Başvuran, 8 Mart 2012 tarihinde, hastanenin Başhekimini M.Y. hakkında, kendisine cinsel saldırıda bulunduğu iddiasıyla savcılığa yazılı şikayette bulunmuştur. Başvuran, 2009 yılında hastanede çalışmaya başladığını ve M.Y.'nin kendisine ilgi duymaya başladığını ve kendisini sık sık özel toplantılara çağırdığını belirtmiştir. Bu görüşmelerde M.Y., başvuranın zor bir evlilik geçirmiş, boşanmış bir kadın olduğunu bildiğini ve ona her türlü sorununda yardımcı olabileceğini söylemiş, başvurana bekâr bir kadın olarak hayatında bir erkeğe ihtiyaç duyacağını ima etmiştir. Başvuranın uygunsuz davranışlarına son vermesini söylemesine ve ısrarlı telefonlarına geri dönmemesine rağmen, bu tür girişimlerde bulunmaya devam etmiştir. Çalışan kayıtlarından başvuranın ev adresini bulduktan sonra, akşam geç saatlerde başvurana telefon ederek ve onun mahallesinde olduğunu söyleyerek kendisini evine davet etmeye çalışmıştır. Başvuranın hatırlayamadığı bir tarihte, Temmuz 2010'da, M.Y. kapısını çalmıştır. Başvuran kapıyı açmış ancak M.Y.'ye onu kabul edemeyeceğini söylemiştir. Başvuran kapıyı kapatırken, M.Y. ayağını kapıya sokmuş ve zorla evine

girmiştir. Telefonlarına cevap vermediği için üzgün olduğunu söylemiş ve bu tutumunda ısrar etmesi halinde işlerin kendisi için iyi gitmeyeceği tehdidinde bulunmuştur. Daha sonra ona evliliğinde mutsuz olduğunu ve eşiyle yapamayacağı bazı şeyler olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte, pantolonunun düğmelerini açmış ve başvurandan kendisine oral seks yapmasını istemiştir. Başvuran bunu reddedince, M.Y., başvuranın başını sıkıca tutmuş ve penisini zorla ağzına sokmuştur. Başvuran direnip ayağa kalkmaya çalıştığında, M.Y. onu sıkıca tutmuş ve eşofman üstüne boşalmıştır. Daha sonra tuvaleti kullanmış ve oradan ayrılmıştır.

7. Başvuran şikayetinde, misillemeden korktuğu için saldırının hemen ardından şikayette bulunamadığını ve cinsel taciz mağdurlarına yönelik yaygın toplumsal ve kültürel tutumların bilincinde olarak kendini çaresiz hissettiğini belirtmiştir. Sözlerine aldığı psikolojik yardımın ve son yıllarda kadın hakları konusunda yaşanan olumlu gelişmelerin kendisine nihayet şikayetini dile getirme cesareti verdiğini de eklemiştir. Şikâyetine, kendi imkanlarıyla hazırlattığı 6 Şubat 2012 tarihli (İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından düzenlenen) bir bilirkişi raporunu eklemiştir. Son olarak, M.Y.'nin söz konusu olaylara ilişkin kendi anlatımını doğrulamak isteyen tanıkları etkilemeye çalıştığını ileri sürmüştür. Kendisi için hem iş yerinde hem de iş dışında koruyucu önlemler alınmasını talep etmiştir.

8. 6 Şubat 2012 tarihli raporda şu bulgulara verilmiştir: başvuran 28 ve 29 Aralık 2011 tarihlerinde bir psikiyatrist tarafından görülmüş ve kendisine travma sonrası stres bozukluğu, ağır depresyon ve distimik bozukluk (depresif bozukluk) teşhisi konulmuştur. Başvuranda teşhis edilen ruhsal travma, işyerinde maruz kaldığı sözlü şiddet, psikolojik şiddet ve başvuranın anlattığı cinsel saldırı türü ile örtüşmektedir.

9. 9 Mart 2012 tarihinde Cumhuriyet Savcısı olayla ilgili bir soruşturma başlatmıştır. Soruşturması sırasında, 16 Mart 2012 tarihinde başvuranın ifadesini almış ve M.Y.'den de ifade vermesini istemiştir; M.Y. ifadesini yazılı olarak vereceğini belirtmiştir.

10. M.Y., 29 Mart 2012 tarihinde Cumhuriyet Savcısına verdiği yazılı ifadede, hakkındaki iddiaları reddetmiştir. İfadesine göre, başvuran hastanede çalışmaya başladıktan kısa bir süre sonra onunla arkadaşlık kurmuştur. Örnek olarak, bazen yalnız bazen de diğer iş arkadaşlarıyla birlikte öğle yemeğine gittikleri olurdu. Başvuran ona boşanmasından ve bununla ilgili kişisel sorunlarından bahsetmiştir. Telefon numaralarını değiş tokuş etmişler ve mesai saatleri içinde olduğu gibi iş dışında da birbirlerini aramışlardır. 3 Nisan 2010 tarihinde, Samsun'daki ailesini ziyaret ettiği sırada, başvuran kendisine telefon etmiştir. Başvurana, hasta olduğunu ve bu durumda Ankara'ya geri dönemeyeceğini söylemiştir. O gece, başvuran ona mesaj atmış ve Samsun'a geldiğini, geceyi Öğretmen Evi'nde geçireceğini ve ertesi gün birlikte Ankara'ya dönebileceklerini söylemiştir. M.Y. teklifi kabul etmiş ve ertesi gün başvuranın arabasıyla geri dönmüşlerdir. Ankara'ya vardıklarında, başvuran onu evine davet etmiştir. Dairesine girdiklerinde, başvuran ona karşı cinsel girişimlerde bulunmaya başlamış ve ona ne kadar hayran olduğunu söylemiştir. Tamamen rızaya dayalı cinsel faaliyette bulunmaya başlamışlardır. Ancak, başvuran tam cinsel ilişkiye girmek istediğini belirttiğinde, kendisi bunu reddetmiş ve bir ailesi ve karısı olduğu için daha ileri gitmesinin yanlış olacağını söylemiştir. Başvuran, reddedilmesinin ardından gözle görülür bir şekilde üzülmüştür. Başvuran ertesi gün ofisine gelmiş ve M.Y.'yi onu kamuoyu önünde küçük düşürmekle tehdit etmiştir. O günden itibaren, iş arkadaşlarına kendisini zorlamaya çalıştığını söyleyerek M. Y.'ye iftira atmıştır. Sırf onu reddettiği için bakanlara onu şikayet eden mektuplar yazmıştı.

11. M.Y. ifadesinde, başvuranın davranışlarının ve iddialarının “hayatın olağan akışına aykırı” olduğunu ileri sürmüştür. Öncelikle, iş yerindeki üstlerine hemen suç duyurusunda bulunmuş olmasına rağmen savcılığa suç duyurusunda bulunmadan önce iki yıl bekleyerek tutarsız davranmıştır. -. Dahası, üniversite eğitimi almış ve diş hekimi statüsünde olan bir kadının, iddialar karşısında sessiz kalması hayatın olağan akışına uymamaktadır.

Ayrıca, başvuran olayın gerçekleştiğini iddia ettiği Temmuz 2010'dan sonra da M.Y.'nin eşiyle sosyalleşmeye devam etmiştir. Örneğin, Mart 2011'de, hastanedeki bazı meslektaşları ve M. Y.'nin eşiyle birlikte bir brunch'a gitmiştir. Ona göre, bu davranış genellikle söz konusu eşin kocasının travmatik eylemlerine maruz kalan birinin göstereceği türden değildir.12. M.Y. ayrıca Cumhuriyet Savcısı'ndan, Samsun'daki "Öğretmen Evi'nin 3 ve 4 Nisan 2010 tarihleri arasındaki otel kayıtlarını temin etmesini ve kendisinin ve başvuranın cep telefonu numaralarına ilişkin HTS kayıtlarını incelemesini talep etmiştir. Ayrıca, hastanede çalışan bazı kişilerin tanık olarak dinlenmesini talep etmiştir. Son olarak, başvuranın şikâyeti sonucunda, 16 Mart 2012 tarihi itibarıyla hastanedeki Başhekimlik görevinden alındığını belirtmiştir.

13. Başvuran, M.Y.'nin ifadelerine cevaben Cumhuriyet Savcısı'na ek beyanda bulunmuştur. M.Y.'yi görmek için Samsun'a gittiğinin doğru olmadığını, aslında bir tıp konferansına katılmak için kayıt yaptırdığını ve 4 Nisan 2010 tarihinde etkinliğe katılacağını amiri olan M.Y.'ye bildirdiğini belirtmiştir. M.Y. ailesini ziyaret etmek bahanesiyle Samsun'a gitmiş ve 4 Nisan sabahı kendisini arayarak hastalandığını söylemiş ve kendisini Ankara'ya geri götürmesini istemiştir. Başvuranın reddetmeye çalışmasına rağmen, M.Y. talebinde ısrar etmiş ve başvurana önceliğinin konferansa katılmak değil, amirine yardım etmek olması gerektiğini söylemiştir. Bu nedenle başvuran buna uymak zorunda kalmıştır. Ankara'ya vardıklarında, M.Y. arabada biraz konuşmak istemiş ve başvurana evliliğindeki sorunlardan bahsetmiştir. Hatta cinsel ihtiyaçlarını karşılamak için hayatında bir erkeğe ihtiyacı olduğunu ima ederek kendisini rahatsız hissetmesine neden olmuştur. Başvuran hemen arabadan inmiş ve M.Y.'ye bu tür bir konuşmadan rahatsız olduğunu açıkça belirtmiştir. M.Y. o gün başvurayı cep telefonundan birkaç kez aramış, ancak başvuran bu aramaların hiçbirine cevap vermemiştir. Ertesi gün işe döndüğünde, M.Y.

özür dilemeye çalışmış ve birkaç gün sonra hiçbir şey olmamış gibi davranmaya başlamıştır.

Başvuran ifadesinde ayrıca M.Y.'nin eşini tanıdığını ve birkaç kez onunla vakit geçirdiğini belirtmiştir. Temmuz ayındaki olaydan sonra M.Y.'nin eşiyle irtibata geçmemiştir. Bu olaydan önce, çocuklara matematik dersleri veren bir kuruluş yararına düzenlenecek bir etkinlikle ilgili olarak mesajlaşmışlardır. Bu konuyu yukarıda bahsedilen olaydan önce de konuşmuşlardır. M.Y.'nin eşini düzenli olarak düzenlenen bir brunch organizasyonu kapsamında da görmüştür, ancak hastane tarafından düzenlenen ve yaklaşık 200-300 kişinin katıldığı bir organizasyon olduğu için böyle bir toplantıya özellikle onun eşliğinde gitmemiştir. Her halükarda, M.Y.'nin eşine karşı hiçbir husumeti yoktu ve M.Y.'nin eylemlerinden dolayı onu ya da çocuklarını suçlamamaktadır.

14. Cumhuriyet Savcısı ayrıca, isimleri sırasıyla başvuran ve M.Y. tarafından kendisine verilen tanıkların ifadelerini almıştır. Tanıkların hiçbiri, M.Y. tarafından başvurana yönelik herhangi bir görevi kötüye kullanma veya cinsel saldırı (fiziksel veya sözlü) olayına tanık olmadıklarını ifade etmişlerdir.

15. 17 Temmuz 2012 tarihinde Cumhuriyet Savcısı, M.Y. hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Savcı bu kararını, başvuranın iddiaları dışında M.Y. hakkında suç duyurusunda bulunulmasını gerektirecek delil bulunmadığı tespitine dayandırmıştır. Cumhuriyet Savcısı'nın görüşüne göre, kendi sosyal çevresi olan ve eğitimli bir yetişkin olan başvuran, kendisine yönelik haksız saldırıları savuşturabilecek bir konumdaydı. Bu nedenle, şikayetini ancak iddia edilen olaydan iki yıl sonra dile getirmiş olması makul değildir ve "hayatın olağan akışına aykırıdır".

16. Başvuran, Cumhuriyet Savcısı'nın kararına karşı Sincan Ağır Ceza Mahkemesi'ne itirazda bulunmuş ve diğer hususların yanı sıra, Cumhuriyet Savcısı'nın vardığı sonuçların şüphelinin verdiği ifadeye ve başvuranın durumundaki bir kadının saldırılara karşı koyabilecek durumda olacağı ve

iddia edilen olaydan iki yıldan daha kısa bir süre önce ortaya çıkacağı yönündeki sübjektif varsayıma dayandığı göz önüne alındığında, savcı tarafından yürütülen soruşturmanın eksik ve yüzeysel olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, Cumhuriyet savcısının, kendisi ile şüpheli arasındaki telefon görüşmelerinin kayıtları gibi, davanın gerçeklerini ortaya koymayı amaçlayan delilleri sunmadığından şikâyetçi olmuştur. Ayrıca, soruşturmayı yürüten yetkililer, Ankara Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından düzenlenen ve DNA analizinin başvuranın kıyafetindeki lekenin menii izleri taşıdığını doğruladığı 14 Mayıs 2012 tarihli adli tıp raporunu da (başvuranın kendisi tarafından sunulan) göz ardı etmiştir. Cumhuriyet Savcısı, M.Y.'den DNA örneği almamış ve M.Y.'nin DNA'sı ile başvuranın eşofmanında bulunan lekenin DNA'sını karşılaştıracak bir DNA analizi yapılmasını talep etmemiştir.

17. Sincan Ağır Ceza Mahkemesi, diğer hususların yanı sıra, başvuranın ve M.Y.'nin HTS kayıtlarının incelenmemiş olması ve dava dosyasında yer alan ve şüpheli hakkında cezai suçlamada bulunulmasını haklı kılacak yeterli şüphe bulunduğunu belirten adli tıp uzmanı raporu göz önünde bulundurulduğunda, savcı tarafından yürütülen soruşturmanın eksik olduğunu belirterek, M.Y. hakkında 17 Temmuz 2012 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığı kararını 28 Aralık 2012 tarihli bir kararla, iptal etmiştir.

18. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararının bir sonucu olarak Cumhuriyet Savcısı, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne M.Y. hakkında Ceza Kanunu'nun 102. maddesi uyarınca nitelikli cinsel saldırının kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi suçundan, 3 Nisan 2013 tarihinde iddianame sunmuştur. Başvuran, davaya katılan sıfatıyla katılmıştır.

19. Mahkeme duruşmaları 8 Mayıs - 23 Ekim 2013 tarihleri arasında gerçekleştirmiştir. Başvuran duruşmada sözlü ifade vermek istemediğinden, mahkeme, M.Y.'nin itirazlarına rağmen, ilk şikâyetinin ve Cumhuriyet

savcısına verdiği önceki ifadenin mahkemede okunması talebini kabul etmiştir.

20. M.Y. ise mahkeme önünde verdiği ifadede, başvuranın ailesini ziyaret etmek için bulunduğu sırada Samsun'a geldiğini ve birlikte Ankara'ya döndüklerini belirtmiştir. Döndüklerinde başvuran, kendisini evine davet etmiş, içecek ve atıştırılacak bir şeyler hazırlamıştır. Konuşmaya başlamışlar ve başvuran, kendisinden hoşlandığını ve Samsun'a gelme sebebinin bu olduğunu söyleyerek M.Y.'ye cinsel yaklaşımda bulunmuştur. Pantolonunun fermuarını açmış ve eliyle mastürbasyon yaparak boşalmasına neden olmuştur. Daha sonra ona eski kocasına ait bir çift eşofman altı getirmiştir. Bir süre daha konuşmaya devam etmişler ve daha sonra başvuran tam cinsel ilişkiye girmek istemiş, bu noktada M.Y. reddetmiş ve bir ailesi ve karısı olduğu için daha ileri gitmesinin yanlış olacağını söylemiştir. Penisini kadının ağzına zorla soktuğu ve saniyeler sonra boşaldığı iddiasının mantıksız olduğunu da sözlerine eklemiştir. M.Y.'ye göre, hiçbir erkek, silah gibi bir "tehdit unsuru" desteği olmadan penisini birinin ağzına sokma riskine girmez.

21. Yargılama sırasında mahkeme bir dizi tanığı dinlemiş ve başvuran tarafından sunulan tıbbi raporları incelemiştir.

22. Tanıklardan hiçbiri iddia edilen cinsel saldırıya ilişkin herhangi bir gözlemlerde bulunmamıştır. Tanıklardan on altısı savunma tarafından çağırılmıştır: bunlardan biri sanığın eşi, geri kalan on beşi ise hastanede çalışan kişiler veya M.Y.'nin üniversiteden arkadaşlarıdır. Bilgi işlem departmanında çalışan tanıklardan biri, başvuranın kendisinden yazılı olarak tanıklık etmesini ve sanığa yönelik cinsel saldırı iddialarını desteklemesini istediğini belirtmiş; tanık, başvuranın bunu yapmadığı takdirde adını karalamakla tehdit ettiğini eklemiştir. Bu tanık mahkemeye, olay hakkında hiçbir bilgisi olmadığını ve bu nedenle ne başvuranın ne de sanığın lehinde ya da aleyhinde tanıklık yapmayacağını söylemiştir. İki yıl boyunca sanığın sekreteri olarak çalışmış olan bir başka tanık mahkemeye, başvuran ve

avukatının bir gün kendisini yemeğe götürdüklerini ve kendisinden yardım istediklerini anlatmıştır. Başvuran o gün öfkeyle bir kağıda bazı şeyler yazmış ve başvurandan bu bilgileri kullanmamasını istemesine rağmen, başvuran bunları sanığa karşı kullanmıştır. Hastanede işyeri personelinin sağlık ihtiyaçlarını karşılayan bir doktor olarak çalışan bir başka tanık, başvuranın söz konusu dönemde antidepresan kullandığını ve boşanması nedeniyle kişisel sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Tanık, başvuranın sanığın eşiyle yakın bir ilişkisi olduğunu belirtmiştir. Tanık, bir keresinde, başvuranın kendisini, başka bir kadın meslektaşını ve sanığı bir meslektaşının düğününe götürdüğünü hatırlamıştır. O gece, başvuran, sanığın üşüyen kadın meslektaşına ceketini ödünç vermeyi teklif etmesine oldukça garip bir şekilde tepki vermiştir. Başvuran bundan memnun olmamış ve bu memnuniyetsizliği davranışlarına yansımıştı. Tanık, o sırada normalde bir kişinin böyle bir davranışı yalnızca eşi yaptığında böyle davranacağını düşündüğünü hatırladığını eklemiştir.

23. Hastanede diş hekimi olarak çalışan bir başka tanık, Şubat 2010'un bir döneminde kendisinin, başvuranın ve M.Y.'nin birlikte başvuranın arabasında bir sosyal etkinliğe gittiklerini ifade etmiştir. Mayıs 2010'da ise başvuranın kendisini, sanığın eşini ve çocuklarını 'Türkçe Olimpiyatları'na götürdüğünü belirtmiştir. Tanık, aralarında yaşanan bir anlaşmazlık nedeniyle artık başvuranla konuşmadığını söylemiştir. 2011'in bir döneminde ise başvuranı, sanığın eşiyle birlikte bir brunch etkinliğinde gördüğünü, sanığın orada olmadığını ifade etmiştir.

24. Sanığın eşi, kendisinin ve başvuranın yakın olduklarını, başvuranın kendisine ve çocuklarına karşı sıcak davrandığını, hatta bir geziye dahi gittiklerini ifade etmiştir. Ayrıca 2010 yılında düzenlenen 'Türkçe Olimpiyatları'na birlikte katılmışlardır. Haziran 2011'de bir kalp krizi geçirdiğini ve başvuranın kendisini hastanede sık sık ziyaret ettiğini ifade etmiştir.

25. Diğer tanıklar, başvuran ile M.Y. arasındaki ilişkiye dair herhangi bir gözlemlerini belirtmemişlerdir.

26. Başvuran tarafından altı tanık çağırılmıştır. Bu tanıklardan biri, 2008 ile 2011 yılları arasında hastanede çalışmış olan bir güvenlik görevlidir. Sanığın, elleri cebinde durduğu için bir erkek güvenlik görevlisini cezalandırdığını, oysa görev başındayken uyuyakalan bir kadın güvenlik görevlisini gördüğünde herhangi bir işlem yapmadığını belirtmiştir. Ayrıca, sanığı gecenin geç bir saatinde otoparkta sekreterine araba kullanmayı öğretirken gördüğünü belirtmiştir. Hastanenin finans departmanında çalışan bir başka tanık ise mahkemeye, 2010 yılı Nisan ayında bir gün iş ile ilgili bir sebeple başvuranın ofisine uğradığını ve o oradayken sanığın başvuranın ofisine girdiğini söylemiştir. Başvuran, her ikisine de birer parça meyve ikram etmiştir. Sanığın ise başvurana, kendisinin mini etek giydiğini göz önüne alınca, meyve ikram etmesinin ‘tahrik edici’ olduğunu söylediğini, ardından, onu bir daha mini etekle görürse bacaklarını kıracağını eklediğini ifade etmiştir.

27. Hastanede hademe olarak çalışan bir diğer tanık, mahkemeye 2009 yılından sonra başvuranın ruh halinde dramatik bir değişiklik olduğunu söylemiştir. Tanık, başvuranın daha önce dışa dönük ve mutlu bir bireyken, 2010 yılında sık sık ağlarken veya gözyaşlarına boğulmuş halde gördüğünü ve çoğu zaman depresif görüldüğünü belirtmiştir. Başvuranın burnunun oldukça sık kanadığını ve genellikle üzgün ve endişeli olduğunu ifade etmiştir. Tanık ayrıca, başvuranın kendisine yukarıda bahsedilen, dairesinde meydana gelen olaydan bahsettiğini söylemiştir.

28. Başvuran tarafından çağrılan bir başka tanık (üniversiteden arkadaşı), başvuranın yukarıda iddia edilen olay hakkında kendisiyle telefonda konuştuğuna yönelik mahkemede ifade vermiş – özellikle de sanığın zorla dairesine girdiğini, kendisini zorla ona karşı dayattığını ve ardından üzerine boşaldığını anlattığını söylemiştir. Tanık, başvuranın kendisinden destek istediğini ve olayı yetkililere bildirmeyi planladığını

kendisine söylediğini belirtmiştir. Başvuran tarafından çağrılan bir diğer tanık (aynı zamanda üniversiteden arkadaşı), söz konusu iddia edilen olayı ilk kez medya haberlerinden duyduğunu ifade etmiştir. Olay hakkında başvurana sorduğunda, başvuran kendisine M.Y.'nin bir gece zorla dairesine girdiğini, kendisine dokunduğunu, ellediğini ve sarılmaya çalıştığını söylediğini belirtmiştir. Başvuran, başka bir cinsel eylemin gerçekleşmediğini kendisine söylemiştir. Tanık ayrıca, olaydan sonra M.Y.'nin başvurana, eğer konuyu kapatır ve olay hakkında konuşmazsa Sağlık Bakanlığı içinde istediği herhangi bir pozisyonu alabileceğini söylediğini ifade etmiştir.

29. Başvuran, mahkemenin incelemesi için, kendisi başvurarak edindiği ve yukarıda bahsi geçen 6 Şubat 2012 tarihli raporu ve Ankara Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından düzenlenen ve başvuran tarafından incelenmek üzere kendilerine verilen “siyah kumaş parçası” üzerindeki lekenin menii olduğu sonucuna varan 14 Mayıs 2012 tarihli adli tıp raporunu sunmuştur. Ancak raporda ayrıca, şüphelinin DNA örneği bulunamadığı için, şüphelinin DNA profili ile kumaş üzerinde bulunan materyalin karşılaştırıldığı bir DNA analizi yapılmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir. Başvuran, 27 Mayıs 2013 tarihinde mahkemeye yaptığı başvuruda, mahkemeden (a) sanığın DNA'sının yukarıda belirtilen bezdeki spermle eşleşip eşleşmediğinin belirlenmesi için DNA testi yapılmasına karar vermesini, (b) kendisi ile sanık arasındaki telefon görüşmelerinin HTS kayıtlarının temin edilmesini, (c) suç duyurusunda bulunulana kadar geçen süre boyunca hastane çevresindeki kameralar tarafından çekilen CCTV (kapalı devre kamera sistemi) görüntülerinin temin edilmesini ve (d) tedavi gördüğü psikiyatri kliniğinden başvuranla ilgili tıbbi rapor ve bilgilerin temin edilmesini talep etmiştir.

30. Mahkeme, 30 Mayıs 2013 tarihli duruşmada, başvuranın M.Y.'nin DNA'sı ile lekeli bezde kalan DNA'nın karşılaştırılması için analiz yapılması talebini ve hastanenin güvenlik kamerası görüntülerinin

mahkemeye gönderilmesi talebini reddetmiştir. Öte yandan mahkeme, ilgili telekomünikasyon dairesinden başvuranın ve M.Y.'nin cep telefonu HTS kayıtlarının alınmasına karar vermiştir.

31. Mahkeme, başvuranın tedavi gördüğü psikiyatri kliniğinden rapor ve bilgi almıştır. Bu klinik tarafından tutulan bir rapora göre, başvuran ilk olarak Aralık 2012'de depresyon, karamsar bir bakış açısı ve hoşgörüsüzlük eğiliminden şikayet ederek danışmaya gelmiştir. Başvurana göre, 2009 yılından beri iş yerinde psikolojik şiddet mağduru olmuş ve 2010 yılında cinsel saldırıya uğramıştır. Klinik, başvurana travmaya bağlı stres bozukluğu teşhisi koymuş ve ilaç reçete etmiştir. Başvuran her bir ya da iki ayda bir doktor randevularına gitmiştir.

32. İlk derece mahkemesi, başvuranın fiziksel ve ruhsal sağlık durumunun değerlendirilmesi amacıyla Hacettepe Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalı tarafından muayene edilmesini talep etmiştir. Bunun üzerine, başvuranın doktor heyeti tarafından yapılan muayenesinin sonucunda 27 Ağustos 2013 tarihli raporunda, başvuranın fiziksel sağlığının iddia edilen olaydan etkilenmediği belirtilmiştir. Rapora göre, hafif derecede depresif bir durumda bulunmaktaydı. Dikkat süresi veya hafızasıyla ilgili herhangi bir sorun yaşamıyordu ve sanrılar veya halüsinasyonlar görmüyordu. Raporunda, başvuranın iddia edilen olay sonrasında travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon geliştirdiği ve bu durumların söz konusu cinsel saldırı dışında başka herhangi bir faktörle bağlantılı olmadığı sonucuna varılmıştır. Ruh sağlığı kalıcı olarak zarar görmüştür.

33. 23 Ekim 2013 tarihli duruşmada, hem başvuran hem de M.Y., HTS kayıtlarının eksik olduğu gerekçesiyle itirazda bulunmuştur; çünkü Temmuz 2009 ile Ağustos 2010 arasındaki döneme ilişkin herhangi bir verinin elde edilmediğini ileri sürmüştür; ve bu doğrultuda, her ikisi de ilk derece mahkemesinden söz konusu döneme ait kayıtların telekomünikasyon birimlerinden tekrar talep edilmesini ve elde edilmesini istemiştir. İlk derece mahkemesi bu talebi reddetmiştir.

34. 13 Kasım 2013 tarihli kararda, ilk derece mahkemesi M.Y.'yi yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle beraat ettirmiştir. Gerekçesinde, sanığın başvuranın iddialarını reddettiğini, söz konusu olayın başvuranın kendi evinde rızaya dayalı olarak gerçekleştiğini belirttiğini, oysa başvuranın yukarıda belirtilen eylemleri zorla yapmak zorunda kaldığını savunduğunu vurgulamıştır. İlk derece mahkemesine göre, tanık ifadelerinden, başvuran ile sanığın bir çalışan-işveren ilişkisi çerçevesinde etkileşimde buldukları ve ayrıca işyeri dışında düzenlenen aynı sosyal etkinliklere katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle, aralarında bir tür ilişki geliştirmiş olmalarının muhtemel olduğu, ancak tanık ifadelerinden bu ilişkinin boyutunun belirlenmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Mahkeme ayrıca 6 Şubat 2012 tarihli adli raporunda (bkz. paragraf 8) ve 27 Ağustos 2013 tarihli sağlık raporunda (bkz. paragraf 32) yer alan bulguları da dikkate almıştır. Bu durumda, ilk derece mahkemesi başvuranın olayın 2010 Temmuz ayında gerçekleştiğini iddia ettiğini, ancak yalnızca 6 Şubat 2012'de kendi talebiyle bir adli rapor almış olduğunu ve 8 Mart 2013'te (sic) kamu savcısına şikayette bulunduğunu – bu da söz konusu olayın gerçekleştiği tarihten epeyce bir süre sonra olduğu anlamına gelmektedir – ve M.Y.'nin söz konusu eylemi zorla gerçekleştirdiğine dair kesin ve inandırıcı bir delil bulunmadığı sonucuna varmıştır.

35. Başvuranın 7 Temmuz 2014 tarihinde yaptığı temyiz başvurusunun ardından Yargıtay, mahkemenin vardığı sonuçları onaylayarak beraat kararını onamıştır.

36. 18 Ağustos 2014 tarihinde başvuran, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuş ve buna gerekçe olarak, yaşadığı cinsel saldırı ile ilgili yapılan soruşturmanın yetersiz olduğunu, zira (i) dosyada yer alan adli muayene ve uzman görüşlerinin yeterince dikkate alınmadığını, (ii) mahkemelerin, cinsel saldırıya uğrayan kadınların söz konusu suçu gecikmeden bildirecekleri varsayımıyla davayı incelediklerini ve (iii) mahkemelerin bu konuda toplumsal gerçekliği – özellikle saldırganının

işyerindeki yöneticisi olduğu gerçeğini – tamamen göz ardı ettiklerini belirtmiştir.

37. 30 Eylül 2014 tarihinde Anayasa Mahkemesi kararını vermiş ve başvuranın şikayetini Sözleşme'nin 8. Maddesi açısından incelemiş, başvuruyu açıkça temelsiz bulduğundan reddetmiştir. Mahkeme, başvurunun argümanlarının delil değerlendirmesi ve iç hukukun uygulanmasıyla ilgili olduğunu değerlendirmiştir; bu nedenle, yerel mahkemelerin kararlarının keyfi olmadığı veya herhangi bir açık değerlendirme hatası içermediği dikkate alındığında, başvurunun dördüncü derece bir inceleme niteliğinde olduğu ve reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

2 İLGİLİ MEVZUAT VE UYGULAMA

I. TÜRK CEZA KANUNU

38. Bu olayların meydana geldiği dönemde ve söz konusu ceza yargılamasında atıfta bulunulan Türk Ceza Kanunu'nun 102. Maddesi, cinsel saldırıyı iki ila yedi yıl arasında hapis cezasıyla cezalandırılabilir olarak düzenlemişti. Eğer bu tür bir saldırı, mağdura bir organ veya başka bir cisimle zorlama içeriyorsa, yedi ila on iki yıl arasında hapis cezasıyla cezalandırılırdı. Eğer fail, iş ilişkisi nedeniyle sahip olduğu yetkiyi kullanarak suçu işlerse, bu bir ağırlaştırıcı faktör sayılır ve hapis cezası yarı oranında artırılırdı. Son olarak, eğer mağdurun fiziksel veya ruhsal sağlığı saldırı sonucu bozulmuşsa, verilen hapis cezası on yıldan az olamazdı.

II. YARGITAY'IN İÇTİHATI

39. Hükûmet, cinsel suçlar davalarında, maddi delil olmaksızın tanık ifadelerinin önemli bir ağırlık taşıdığını ve dikkatlice değerlendirilmesi gerektiğini açıklamıştır. Hükûmet, Yargıtay'ın kararlarında mağdurun

ifadesine özel bir önem verdiğini ve bazen mağdurun beyanı tek başına bir mahkûmiyetin sağlanmasına sebep olduğunu belirtmiştir.

Hükümet bu bağlamda, Yargıtay'ın (i) mağdurun kovuşturma aşamasında verdiği tutarlı ve samimi ifadeye dayanarak ve (ii) mağdur ile sanık arasında önceden herhangi bir husumet bulunmadığını belirterek beraat kararını bozduğu 18 Haziran 2014 tarihli bir karara (E. 2012/11711; K. 2014/8291) atıfta bulunmuştur. Hükümet, Yargıtay'ın ayrıca mağdurun ifadesinin doğruluğunu değerlendirmek için kriterler geliştirdiğini açıklamıştır. Bu kriterler arasında mağdurun şikayette bulunmakta gecikmesi; söz konusu suçun işlenmesine kadar şüpheli ile mağdur arasındaki ilişkinin niteliği ve kapsamı; mağdurun ifadesinin tutarlılığı (ya da tutarsızlığı) ve mağdurun olayları anlatışının “hayatın olağan akışına” uygun olup olmadığı; mağdur ile şüpheli arasında herhangi bir husumet ya da düşmanlık olup olmadığı ve mağdurun söz konusu saldırıya karşı koyma ya da yardım çağırma imkanına sahip olup olmadığı yer almaktadır. Hükümet bu bağlamda, Yargıtay'ın bir okul müdür yardımcısının reşit olmayanlara cinsel istismar suçundan ilk derece mahkemesi tarafından mahkûm edilmesini bozduğu 20 Mart 2017 tarihli bir karara (E. 2016/12325; K. 2017/1430) atıfta bulunmuştur. Şüpheli şahsın, iddia edilen mağdurlara sınıf arkadaşlarının önünde disiplin cezası verdiği belirtilmiştir. Tanık ifadelerine göre, ilgili öğrenciler disiplin cezası aldıkları için şüpheliden hesap soracaklarını birden fazla kez söylemişlerdir. Yargıtay, ilgili öğrencilerin ifadelerinin yargılama süreci boyunca tutarsızlık göstermesi, iddia edilen olaydan uzun bir süre sonra şikâyetle bulunmaları ve tanık ifadelerinin, öğrencilerin şüpheliye iftira atmak için bir motivasyonları olduğunu doğrulaması nedeniyle, şüphelinin söz konusu suçu işlediğine dair makul şüphe bulunduğunu belirterek mahkûm edilemeyeceğine hükmetmiştir. Özellikle, öğrencilerin şüpheliden intikam almak istediklerini ifade etmeleri, şüphelinin cinsel saldırı suçlamasına haksız yere maruz kaldığı yönündeki savunmasını desteklemiştir.

Hükümet ayrıca, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun *in dubio pro reo* ilkesine dayanarak bir mahkûmiyeti bozduğu 10 Şubat 2022 tarihli bir karara (E.2019/14-270; K. 2022/82) atıfta bulunmuştur. Bu dava, on dört yaşında bir çocuğun ailesine, on yaşındayken bir komşusu tarafından tecavüze uğradığını söylemesi ile ilgiliydi. Mağdur, bir gece boyunca kaybolduktan sonra ailesinin kendisini jinekolojik muayeneye götürmeyi planladıkları sırada, iddia edilen olayı onlara anlatmıştır. Ailesine, dört yıl önce şüphelinin kendisini ve erkek kardeşlerini yakındaki bir bahçeye incir toplamaya davet ettiğini söylemiştir. Hep birlikte ağaca gitmiş ve şüpheliyle birlikte incir toplamaya başlamışlardır. Bir süre sonra kardeşleri oradan ayrılmış ve mağdur, şüpheliyle yalnız kalmıştır.

Mağdur, ağaçtan aşağı inemeyince, şüpheli gelip onun aşağıya inmesine yardım etmiştir ve ardından onu ağaca doğru iterek mağdurun iç çamaşırını çıkarmış ve penisini vajinasına sokmuştur. Mağdur, direnmeye ve ondan kaçmaya çalışmış ancak şüpheli çok güçlü olduğu için başaramamıştır. Saldırının ardından ağlayarak evine koşmuştur. Şüpheli de onu takip ederek ailesine mağdurun bir daldan düştüğünü söylemiştir. Mağdur, çok korktuğu için o sırada gerçekte ne olduğunu kimseye anlatamamıştır. Ailesinin götürdüğü jinekolojik muayene, kızlık zarının yırtıldığını ve bu yırtığın yeni olmadığını doğrulamıştır. Ceza yargılaması sürecinde mağdur, birden fazla psikiyatri kurumu tarafından değerlendirilmiş ve kendisinde, cinsel saldırı mağdurlarında görülen semptomlarla örtüşen travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon tespit edilmiştir. Şüpheli suçlamaları reddetmiştir. Şüphelinin kızı ise mağdurun sık sık kız kardeşiyle birlikte şüphelinin evine geldiğini, bir erkek arkadaşı olduğunu ve neşeli bir kişiliğe sahip olduğu için depresyon belirtisi göstermediğini ifade etmiştir. Bir uzman tarafından hazırlanan yerinde inceleme raporunda, iddia edilen saldırının gerçekleştiği incir ağacının etrafının evlerle çevrili olduğu ve yola çok yakın olduğu, bu nedenle de saldırı sırasında bir kişinin çığlık atması halinde bunun yakınlardaki bir kişi tarafından çok kolay bir şekilde duyulabileceği

belirtilmişti. Yargıtay, yukarıda belirtilen unsurlara dayanarak, şüphelinin mağdura tecavüz ettiğine dair herhangi bir kanıt bulunmadığına ve dolayısıyla - in dubio pro ilkesini göz önünde bulundurarak - şüphelinin beraat etmesi gerektiğine karar vermiştir.

UYGULANABİLİR HUKUK

I. SÖZLEŞMENİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

40. Başvuran, Sözleşme'nin 6. ve 8. maddeleri uyarınca, yerel mahkemelerin gerekçelerinden, özellikle de şikâyetinin zamanlamasına duydukları güvenden ve yukarıda belirtilen tıbbi uzmanların sonuçlarını dikkate almamalarından şikâyetçi olmuştur.

41. Dava olaylarına hukuken verilecek nitelendirmeye hâkim olan Mahkeme (bk. Radomilja ve Diğerleri / Hırvatistan [BD], no. 7685/10 ve 22768/12, §§ 114 ve 126, 20 Mart 2018, ve Grosam / Çek Cumhuriyeti [BD], no. 19750/13, § 90, 1 Haziran 2023), şikâyeti Sözleşme'nin 8. maddesi açısından inceleyecektir (bk. benzer bir yaklaşım için, C. / Romanya, no. 47358/20, § 49, 30 Ağustos 2022), bu madde aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

42. Hükümet, başvuranın şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu ileri sürmüştür. Bununla birlikte, Mahkeme, şikâyetin karmaşık olgu ve hukuk meselelerini ortaya koyduğu ve bu nedenle Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddedilemeyeceği kanaatindedir. Ayrıca, başka herhangi bir gerekçeyle de kabul edilemez olmadığından, kabul edilebilir ilan edilmelidir.

B. Mahkemenin Esas Hakkında Değerlendirmesi

1. Tarafların İddiaları

43. Hükümet, bir bireye yönelik cinsel şiddet eylemlerinin Türk Ceza Kanunu uyarınca en az beş yıl hapis cezası ile cezalandırıldığını belirtmiştir. Nitelikli hallerin varlığında daha ağır cezalar uygulanmaktadır.-örneğin, söz konusu şiddetin penetrasyon içermesi veya yetkinin kötüye kullanılması yoluyla işlenmesi hali nitelikli hallerdendir. Dolayısıyla Hükümet, Türk Devleti'nin bireyler tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddet eylemlerine karşı koruma sağlayan yeterli bir yasal çerçeveyi muhafaza etme yönündeki pozitif yükümlülüğünü yerine getirdiğini değerlendirmiştir. Söz konusu cinsel şiddet iddiasının etkili bir şekilde soruşturulmasına ilişkin usuli yükümlülükle ilgili olarak Hükümet, yetkililerin, başvuranın kendisine yönelik cinsel saldırı iddialarına cezai kovuşturma başlatarak tepki verdiklerini ileri sürmüştür. Bu yargılama sırasında, mahkemeler çok sayıda tanık dinlemiş, başvuran ve M.Y. arasındaki telefon görüşmelerinin HTS kayıtlarını elde etmiş, başvuranın adli psikolojik değerlendirmeden geçmesini istemiş ve taraflarca sunulan diğer tüm delilleri (başvuranın kendi inisiyatifiyle elde ettiği yukarıda belirtilen adli tıp raporları da dahil olmak üzere) dikkate almıştır. Dava dosyasındaki tüm delillere dayanarak, mahkeme, M.Y.'nin mahkumiyetini sağlayacak kesin delil bulunmadığı için beraatine karar vermiştir. Hükümet, cinsel suç davalarını incelemenin

kendine özgü zorluklarına ve bir yandan bir şikâyetçinin anlattığı olayları doğrulayacak adli delil bulunmadığında kurulması gereken dikkatli dengeye ve diğer yandan ifadeye dayalı delilleri savunma haklarıyla (ve özellikle in dubio pro reo) dengeleme ihtiyacına dikkat çekmiştir. Bu nedenle Türk mahkemeleri, şikâyetçilerin ifadelerine karşı, savunmanın ifadelerinin güvenilirliğini ölçmek için bir dizi kriter geliştirmiştir. Bu kriterler şunlardır: şikâyetçinin söz konusu olayı bildirmekte gecikip gecikmediği; saldırıya karşı koyma veya yardım çağırma imkanının olup olmadığı; suçun işlendiği ana kadar sanık ile şikâyetçi arasındaki ilişki; sanık ile şikâyetçi arasında daha önce düşmanlık olup olmadığı; mağdurun, failin ve tanıkların ifadelerinin tutarlılığı. Bu tür kriterlerin içerdiği özellikler göz önüne alındığında, yerel bir mahkeme, delilleri ve iç hukuku değerlendirmek için Mahkeme'den daha iyi bir konumdaydı.

44. Başvuran, davasında adli makamların usule ilişkin yükümlülüklerini yerine getirdiklerini kabul etmemiştir. İlk derece mahkemesinin M.Y.'nin beraatine karar verirken dikkate aldığı belirleyici unsurun, mahkemenin kararının gerekçesinde de yer alan, şikâyetinde bulunmasındaki gecikme olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, mahkemenin, savcılığa yaptığı şikâyetin esasına ilişkin tarihlerde hata yaptığını ileri sürmüştür; başvurana göre, bu durum mahkemenin özen ve tarafsızlık eksikliğini göstermektedir: spesifik olarak, başvuran *8 Mart 2012 tarihinde* (yani, İstanbul Üniversitesi'nin psikolojik durumuna ilişkin adli tıp raporunu vermesinden yaklaşık otuz iki gün sonra) *savcılığa suç duyurusunda bulunmuştur*; ancak *mahkeme bu tarihi 8 Mart 2013 olarak kaydetmiş* ve - tam da bu hataya dayanarak - başvuranın eylemlerini “gecikmiş” olarak değerlendirmiştir. Başvurana göre, mahkemenin cinsel eylemin niteliğini rızaya dayalı olarak değerlendirmesi (söz konusu eylem ile başvuranın şikâyetinde bulunduğu tarih arasında geçen sürenin uzunluğu nedeniyle), kanunun şikâyetinde bulunmak için yasal bir süre öngördüğü ve başvuranın davasında bu sürenin dolmadığı göz önünde bulundurulduğunda, hukuka aykırı olmuştur. Bu nedenle, söz

konusu süre içerisinde haklarından yararlanmış olması, kendisine karşı kullanılmamalıydı. Ayrıca, başvuran, gecikmiş şikâyet fikri kadınlara karşı işlenen cinsel suçların gerçeklerine aykırı olduğunu savunmuştur: başvurana göre, cinsel saldırı mağdurlarının çoğu için böyle bir olayı adli makamlara bildirmek zorlu bir süreçtir. Son olarak, başvuran, mahkemelerin, çektiği ruhsal acının cinsel saldırı mağdurlarının yaşadığı travma türüyle uyumlu olduğunu tespit eden yukarıda belirtilen bilirkişi raporlarını gerektiği gibi dikkate almadıkları yönündeki şikâyetini sürdürmüştür. Mahkemeler gerekçelerinde bu raporlara atıfta bulunmuş olsalar da, bunlardan doğru sonuçları çıkarmada başarısız olmuşlardır.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

45. Mahkeme, çeşitli bağlamalarda, Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında özel hayat kavramının bir kişinin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü içerdiğine zaten karar vermiştir (bkz. örneğin, A ve B/Hırvatistan, no. 7144/15, § 106, 20 Haziran 2019). Her ne kadar 8. maddenin temel amacı bireyi kamu makamlarının keyfi eylemlerine karşı korumak olsa da, özel hayata duyulan etkili “saygı”nın doğası gereği pozitif yükümlülükler de barındırabilir ve bu yükümlülükler bireylerin kendi aralarındaki ilişkiler çerçevesinde tedbirler alınmasını içerebilir (bkz. örneğin, Isaković Vidović/Sırbistan, no. 41694/07, § 58, 1 Temmuz 2014).

46. Bireylerin eylemlerine karşı koruma alanında 8. maddeye uyulmasını sağlamak için kullanılacak araçların seçimi ilke olarak Devletin takdir yetkisinde olmakla birlikte, temel değerlerin ve özel hayatın temel yönlerinin tehlikede olduğu tecavüz gibi ciddi eylemlere karşı etkin caydırıcılık, etkili ceza hukuku hükümleri gerektirir (bkz. M.C. / Bulgaristan, no. 39272/98, §§ 149-152, AIHM 2003-XII). Bu pozitif yükümlülük ayrıca, rıza dışı tüm cinsel eylemlerin suç sayılmasını ve etkili bir şekilde kovuşturulmasını gerektirir (bkz. E.G. / Moldova Cumhuriyeti, no. 37882/13, § 39, 13 Nisan 2021, diğer referanslarla birlikte).

47. Soruşturmanın etkili olabilmesi için yeterince kapsamlı ve objektif olması gerekir (bkz. Y. / *Bulgaristan*, no. 41990/18, §§ 81-83, 20 Şubat 2020, bir soruşturmanın yeterliliği ve eksiksizliğine ilişkin geçerli olan prensiplerin bir özeti için) Yetkili makamlar, söz konusu suçla ilgili kanıt elde etmek için, tanık ifadeleri almak, uzman raporları almak ve adli kanıt toplamak gibi, ulaşabildikleri uygun adımları atmalıdır (bkz. yani sıra, M.N. / *Bulgaristan*, no. 3832/06, § 39, 27 Kasım 2012, ve W. / *Slovenya*, no. 24125/06, § 64, 23 Ocak 2014). Her soruşturma, prensip olarak, söz konusu somut olaya ilişkin maddi gerçeğin aydınlatılmasını ve suçtan sorumlu olanların tespit edilerek - uygun olduğu takdirde - cezalandırılmasına yol açabilmelidir. Bu, sonuçsal değil araçsal bir yükümlülüktür. Bu şart, tüm kovuşturmaların mahkumiyetle veya belirli bir ceza ile sonuçlanması zorunluluğunu getirmese de, ulusal mahkemeler hiçbir koşulda fiziksel veya psikolojik şiddetin cezasız kalmasına izin vermemelidir (bkz. X/*Yunanistan*, no. 38588/21, § 69, 13 Şubat 2024). Bu nedenle, Mahkeme'nin incelediği asıl nokta, yerel mahkemelerin karara varırken davayla ilgili tüm hususları dikkatle incelemiş sayılıp sayılamayacağı ve sayılıyorsa ne ölçüde sayılabileceğidir (bkz. Vučković / *Hrvatistan*, no. 15798/20, § 52, 12 Aralık 2023). Ancak şüphelinin suçluluğu ve mevcut delillere ilişkin yeni bir değerlendirme yapılmasının Mahkeme'nin görevi olmadığını belirtir.

48. Somut olayda, ulusal mevzuat çerçevesinde rıza dışı cinsel eylemlerin yasakladığı ve bu tür eylemlerden sorumlu olanların cezai kovuşturmayla tabi tutulması tartışılmamaktadır.

Dolayısıyla Mahkemenin ele alması gereken temel soru, yetkililerin etkili bir soruşturma yürütme konusundaki usuli yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği, özellikle de mahkemelerin davayla ilgili tüm unsurları dikkatli bir şekilde inceleyip incelemedikleridir.

49. Mahkeme, geçmişte meydana gelen olayların birbiriyle çelişen versiyonları, şiddet izleri veya olaya doğrudan şahit olan tanıklar gibi

“doğrudan” kanıtların çok az olmaları nedeniyle yerel makamların zor bir görevle karşı karşıya olduklarını belirterek başlamıştır.

Mahkeme'nin benzer davalarda daha önce de belirttiği gibi, olayların iki çelişkili versiyonunun bulunması yapılan açıklamaların güvenilirliğinin bağlamsal ve duyarlı bir şekilde değerlendirilmesini ve çevredeki tüm koşulların doğrulanmasını gerektirir (bkz. yukarıda anılan *M.C/Bulgaristan*, § 181, ve *X/Yunanistan*, § 79). Bu bağlamda, rıza eksikliği sorununun soruşturma için kilit bir mesele olduğu durumlarda, yetkililerin, diğer hususların yanı sıra, dikkatlerini her bir tarafın inanılabilirliğine ve ifadelerinin güvenilirliğine yöneltmeleri gerekmektedir (bkz. *M.C. / Bulgaristan*, yukarıda anılan, § 181) ve soruşturma makamlarının, tarafların inandırıcılığı ve ifadelerinin güvenilirliği hakkında bir görüş oluşturmaları gerekmektedir (bkz. *I.G. / Moldova*, no. 53519/07, § 43, 15 Mayıs 2012).

50. Mahkeme, mevcut davada ilk derece mahkemesinin, sanık ve başvuran tarafından mahkemeye çağrılan çok sayıda tanığı dinlediğini belirtmiştir. Ancak, mahkemenin bu tanıkların ifadelerini yakından incelemeye tabi tutmadığı (örneğin, ilgili ifadelerinin güvenilirliğini ve bunlara verilecek ağırlığı değerlendirmede) ve her halükarda bunlardan anlamlı bir sonuç çıkarmadığı görülmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, gerekçesinde ilk derece mahkemenin tanık ifadelerinin sadece başvuran ile M.Y. arasında iş dışında bir ilişki olduğunu gösterdiğini ancak bu ilişkinin boyutunun belirlenemediğini gözlemlediğini belirtmektedir.

51. Mahkeme aynı zamanda, hem başvuran tarafından mahkemeye sunulan tıbbi raporların (bkz. yukarıdaki 8. ve 31. paragraflar) hem de başvuranın psikolojik değerlendirmesine ilişkin olarak bizzat mahkeme tarafından talep edilen diğer heyet raporunun (bkz. yukarıdaki 32. paragraf) bulgularının ilk derece mahkemesinin gerekçesinde özetlendiğini belirtir. Ancak ilk derece mahkemesi, tıbbi uzmanların bulgularını tartışmamış ve bu bulguların başvuranın olaylara ilişkin anlatımını desteklemek için bir

temel olarak alınıp alınamayacağı ve alınması halinde ne ölçüde alınabileceği konusunda bir değerlendirme yapmamıştır.

52. Ayrıca, ilk derece mahkemesi, ilgili tarihte yürürlükte olan Türk Ceza Kanunu'nda nitelikli cinsel saldırı mağdurunun gecikmeksizin şikâyetle bulunması gerektiğine dair bir şart bulunmamasına rağmen, başvuranın olayı bildirmeden önce önemli bir süre beklemiş olmasına vurgu yapmıştır (bkz. *mutatis mutandis*, G.U. / Türkiye, no. 16143/10, § 76, 18 Ekim 2016). İlk derece mahkemesi, başvuranın gecikmesinin, anlattıklarının güvenilirliğini etkileyen bir unsur olduğunu düşündüğünü açıkça belirtmemiş olsa da, Yargıtay'ın benzer davalarda geliştirdiği yaklaşım ışığında bakıldığında, mahkemenin gecikme unsuruna yaptığı vurgu (bunu belirli bir sonuca bağlamadan), yine de başvuranın olaylara ilişkin anlattıklarının güvenilir olmayabileceği ima edildiği anlaşılmaktadır (bkz. yukarıdaki 39. ve 43. paragraflar). Mahkeme bu bağlamda, cinsel şiddet mağdurunun nasıl davranması gerektiğine ilişkin varsayımların veya basmakalıp düşüncelerin uygun olmadığını ve cinsel şiddet eylemlerinin soruşturulmasının, davanın gerçeklerine özgü ve duyarlı bir değerlendirme gerektirebileceğini belirtmektedir. (bkz. yukarıda anılan C. / Romanya, § 79A). İşini kaybetme korkusu, misilleme ve travmayla ilgili diğer psikolojik faktörler, mağdurun şikayetini dile getirme kararında rol oynayabilir. Buna göre, somut olaya uygun bir değerlendirme, yerel mahkemelerin dava dosyasındaki diğer deliller bağlamında şikayetin zamanlamasının uygunluğunu dikkate almasını gerektirecektir. Dolayısıyla, detaylı incelemenin yapılmaması, mahkemenin yetersiz muhakemesini ve 8. Madde kapsamında öngörülen korumayla tutarsız bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

53. Mahkeme ayrıca, başvuranın ifadesinde, iddia edilen olayın Temmuz 2010'da evinde gerçekleştiğini ve M.Y.'nin “eşofmanının üstüne” boşaldığını belirtmiştir (bkz. yukarıdaki 6. paragraf). M.Y. ise olayların tarihine itiraz etmiş, 4 Nisan 2010 tarihinde Samsun'dan Ankara'ya birlikte seyahat ettikten sonra cinsel ilişkiye girdiklerini ve başvuranın boşaldıktan

sonra kendisine bir çift “eşofman altı” getirdiğini iddia etmiştir (bkz. yukarıdaki 20. paragraf). Mahkeme, adli tıp laboratuvarının üzerinde meni izleri tespit ettiği ve mahkemeye sunulan “giysi parçasının” bir eşofmanın üst kısmı mı yoksa alt kısmı mı olduğu ve meninin M.Y.'ye ait olup olmadığı (ve eğer öyleyse, boşalma tarihinin belirlenip belirlenemeyeceği - bkz. yukarıdaki 30. paragraf) konusundaki çelişkinin soruşturma kapsamında çözülmeye çalışıldığına dair bir gösterge bulunmadığına dikkat çekmektedir. Aynı şekilde, hem başvuran hem de sanık, yargılama sırasında mahkemeden Temmuz 2009 ile Ağustos 2010 arasındaki döneme ilişkin telefon kayıtlarını incelemesini talep etmelerine rağmen (bkz. yukarıdaki 33. paragraf), mahkeme, bu kayıtlar, başvuranın M.Y.'nin başvurusu akşam geç saatlerde sık sık ve ısrarla aradığı iddiası veya M.Y.'nin başvurusunun kendisini 3 Nisan 2010 tarihinde aradığı iddiası gibi davadaki tarafların bazı temel iddialarının değerlendirilmesine olanak sağlayabilecek olmasına rağmen, herhangi bir gerekçe göstermeden taleplerini reddetmiştir.

54. Dolayısıyla Mahkeme, adli makamların mevcut davayı çevreleyen tüm koşulları tespit etmek için kendilerine sunulan imkanları araştırmadıklarını ve olayların farklı versiyonlarının güvenilirliğini yeterince değerlendirmediklerini düşünmektedir.

55. Yukarıda belirtilenler ışığında Mahkeme, sanığın suçluluğu veya masumiyeti hakkında herhangi bir görüş belirtmeksizin, yetkililerin nitelikli cinsel saldırı iddialarına yeterince yanıt vermemesinin, davayı Sözleşme kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini gerektiği gibi yerine getirmeleri için gereken dikkatli incelemeye tabi tutmadıklarını gösterdiğini tespit etmektedir.

56. Buna göre Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlali söz konusudur.

II. 8. MADDE İLE BİRLİKTE ELE ALINDIĞINDA SÖZLEŞMENİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLİĞİ İDDİASI HAKKINDA

57. Başvuran, Sözleşme'nin aşağıda belirtilen 14. maddesine aykırı olarak ayrımcılığa maruz kaldığından şikayetçi olmuştur:

“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

58. Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiği yönündeki tespitini (bkz. yukarıdaki 56. paragraf) göz önünde bulunduran Mahkeme, bu şikâyetin kabul edilebilirliğini ve esasını ayrı ayrı incelemeye gerek olmadığına karar vermiştir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

59. Sözleşmenin 41. maddesi şunları öngörmektedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokolleri’nin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

60. Başvuran, maddi tazminat olarak 1,315 Euro (EUR) talep etmiştir. Bu meblağ, başvuranın 24 Temmuz 2012'den 23 Ağustos 2012'ye kadar, yaşadığı travmayla ilgili tıbbi nedenlerden dolayı izinli olduğu dönem için maaşından yapılan kesintiyi yansıtmaktadır.

61. Başvuran ayrıca, Mahkeme'den, uğradığı manevi zarar için kendisine 50,000 Euro ödenmesini talep etmiştir.

62. Hükümet, iddia edilen ihlal ile talep edilen maddi zarar arasında nedensellik bağı bulunmadığı görüşündedir. Başvuranın manevi tazminat talebine ilişkin olarak, Hükümet, talebin aşırı olduğunu ve bu nedenle reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir.

63. Mahkeme, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında herhangi bir illiyet bağı görmemesi nedeniyle bu talebi reddetmektedir. Bununla birlikte, başvurana manevi tazminat olarak, yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere 2,600 Euro ödenmesine hükmetmektedir.

B. Masraf ve Giderler

64. Başvuran ayrıca, yerel mahkemeler önünde yapmış olduğu masraf ve harcamalar için 6,696 Euro ve AİHM önünde yapmış olduğu masraf ve harcamalar için 1,295 Euro talep etmiştir.

65. Hükümet, talep edilen miktarın aşırı olduğunu düşünmektedir.

66. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvuran, masraf ve harcamaların geri ödenmesine, ancak bunların gerçekten ve zorunlu olarak yapıldığının ve miktar bakımından makul olduğunun gösterilmesi halinde hak kazanır (bkz. örneğin, H.F. ve Diğerleri / Fransa [BD], no. 24384/19 ve 44234/20, § 291, 14 Eylül 2022).

67. Mevcut davada, mahkeme elindeki belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önünde bulunduran başvurana ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için 2,000 Euro ödenmesini makul görmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE

1. Sözleşme'nin 8. maddesine ilişkin şikayetin *kabul edilebilir* olduğuna;

2. Sözleşme'nin 8. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ele alınan 8. maddesi uyarınca şikayetin kabul edilebilirliğini ve esasını incelemeye *gerek olmadığına* karar vermiştir;
4.
 - (a) Davalı Devletin başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, işbu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç aylık bir süre içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, aşağıdaki meblağları ödemekle yükümlü olduğuna;
 - (i) Yansıtılabilecek tüm vergiler hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 2.600 Euro (iki bin altı yüz Euro),
 - (ii) Masraf ve giderler için, başvurana yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere, masraf ve giderler için 2.000 Euro (iki bin Euro),
 - (b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
karar verilmiştir.
5. Başvuranın adil tazmin talebinin geri kalan kısmı *reddedilmiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 14 Ocak 2025 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

N.Ö. / TÜRKiYE KARARI

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Arnfinn Bårdsen
Başkan

Çeviri: Av. Asya Nena Örs

Stj. Av. Selin Özgören

Stj. Av. Lale Katharina Öztoprak